

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Румен Георгиев Ерусалимов;*
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, катедра „Застраховане и социално дело“;
Научна специалност: „Финанси, парично обращение, кредит и
застраховка“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен*
„доктор на науките“ *по научна специалност „Икономика и*
организация на труда“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Евгени Георгиев Евгениев*
Доцент, доктор по икономика
УНСС

Тема на дисертационния труд: *„Организация на трудовата дейност“*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 866/05.04.2019 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Човешки ресурси и социална защита“ към „Общикономически факултет“ на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *решения на КС (Протокол № 4/22.03.2019 г.) и на ФС (Протокол № 3/02.04.2019 г.)*

Доц. д-р Евгени Георгиев Евгениев е роден на 29.10.1960 г. Завършва своето висше образование ОКС „магистър“, специалност

„Икономика и организация на труда“ в УНСС през 1982 година. Успешно защитава дисертационен труд и придобива ОНС „доктор“ през 1989 година. От март 2009 година той е редовен доцент към катедра „Човешки ресурси и социална защита“ при УНСС.

Освен академичната длъжност доцент, към настоящия момент Евгени Евгениев е Председател на УС на „Персонал Холдинг“ АД, София 1618 и Председател на УС на „Никотиана БТ Холдинг“ АД. През своята трудова кариера той е заемал ръководни длъжности в „Булгартабак холдинг“ АД и „ОББ“ АД. Работил е за : Министерството на труда и социалната политика; Министерството на икономиката и планирането; Министерството на енергийно суровинните ресурси; Министерството на металургията; Комитета по труда и социалното дело.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема „Организация на трудовата дейност“ се състои от 183 страници основен текст, структуриран в увод, шест глави и заключение. Приложена е библиография с литературни източници, наброяващи 76 позиции на кирилица и латиница. В дисертацията са поместени и четири приложения. Изследването е онагледено с 26 таблици и 14 фигури.

Като цяло дисертацията е добре структурирана и следва логическа последователност на изложението. Забелязва се обаче, известна несъразмерност по обем в някои от точките на отделните глави. Например, т. 4 на гл. 5 е в обем само на една страница.

Актуалността на темата произтича от факта, че трудовата дейност стои в основата на развитието и просперитета на хората. Тя е добре

обоснована в увода на дисертационния труд, където са дефинирани: тезата; целта; обекта и предмета на изследването. Постигането на основната цел и доказването на формулираната от автора теза е посредством решаването на поставени в увода шест задачи, развити в шест отделни глави на дисертационния труд.

Първа глава въвежда в проблематиката, като същевременно дава добра теоретична обосновка на част от категориите, които са обект на дисертационното изследване. Акцент в нея е общото и различното между понятията „труд“ и „трудова дейност“. Авторът аргументирано отстоява тезата, че трудовата дейност трябва да се възприема като понятие със самостоятелно значение, но в рамките на икономическата категория труд. В тази глава авторът взема отношение по известни от специализираната литература постановки, касаещи влиянието на: глобализацията на световната икономика; краха на социализма и промените, настъпващи при капитализма върху трудовата дейност, респективно върху доходите на трудещите се. Изказва се становището, че „преходът“ в нашата страна ще завърши, когато икономиката стане конкурентоспособна и когато производителността на труда и жизнения стандарт в България достигнат средното за страните от Европейската общност ниво.

Втора глава разглежда, в теоретичен план, ролята и съдържанието на организацията на трудовата дейност. Нейните основни принципи (общи и специфични) са обобщени и систематизирани. В главата се дава собствено определение на понятието „предприятие“ и се извеждат елементите на организацията на трудовата дейност. Авторът достига до извода, че има две страни на организационната дейност. Едната изпълва съдържанието на специализираните работи в отделните ѝ части, а другата е свързана със

съдържанието на работата по съгласуване на организационните решения между тях.

В трета глава изследването продължава с изясняване на същността и съдържанието на трудовия процес, във връзка с организацията на трудовата дейност. В нея авторът поставя на дискусия проблема с пригодността на съществуващата до момента специализирана литература, методическа и нормативна база по организация на трудовата дейност, с оглед промените настъпили в структурата на предприятията в страната.

Четвърта глава е посветена на условията на труд като основен фактор за постигане на ефективна организация на труда. Въз основа на възприети в специализираната литература възприятия е изведено собствено определение (с. 104), с което авторът дефинира понятието „условия на труд“. В главата се разглежда развитието на условията на труд във времето. Този процес е разделен на три етапа, обхващащи периода от освобождението на страната до наши дни. Показано е отлично познаване на фактологията и настъпилите в процеса на всеобщи промени, съпътстващи развитието на България, подобрения в условията на труд. Специално място е отделено на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд и свързаното с това опазване на живота, здравето и работоспособността на хората. Тук авторът подлага на критика някои постановки в Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

Пета глава разглежда социалното партньорство в контекста на понятието „индустриални отношения“. Авторът достига до извода, че индустриалните отношения водят до търсене и постигане на консенсусен баланс между икономическите и социалните интереси на отделните участници (държава, работодатели, синдикати). След кратък преглед на нормативната уредба (Кодекса на труда и Закона за уреждане на

колективните трудови спорове) се стига до заключението, че съвременните индустриални отношения у нас имат добре изградена нормативна база, но въпреки това се забелязват някои негативни тенденции в тяхното развитие. Авторът представя тези тенденции в 4 отделни направления и по специално по отношение на: равнището, на което се провежда социалния диалог; постоянно променящите се критерии за национално представителство; отсъствието на големи групи (пенсионери, военнослужещи, полицаи) в социалния диалог; неравнопоставеността между отделните участници в него.

В главата са представени резултатите от проведено анкетно проучване, с включени 5 въпроса, на които са отговорили 124 лица, работещи в 14 предприятия.

Глава шеста е посветена на проблемите и предизвикателствата, които стоят пред бъдещото развитие на трудовата дейност и нейната организация в нашата страна. Проблемите авторът вижда в четири основни направления, свързани с: демографската ситуация в страната; тенденциите в развитието на трудовия пазар; броя и динамиката на предприятията; икономическия растеж и свързаните с него производителност и доход от труд.

Предизвикателствата, свързани с очертаните проблеми, според автора са: постигане, въпреки демографската криза, на по-високи темпове на икономически растеж; балансиране пазара на труда; повишаване на доходите от труд.

Подценяването на организацията на трудовата дейност, като едно от средствата за увеличаване производителността на труда е проблем, на който авторът акцентира. В шеста глава най-отчетливо се отстоява тезата, че е необходимо адаптиране на научните изследвания в областта на

организацията на трудовата дейност към съвременните условия, в които в България преобладават микро, малките и средните предприятия.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е резултат на дългогодишни изследвания на автора по проблемите на труда и организацията на трудовата дейност. Това ясно проличава в демонстрираната висока степен на познаване на специализираната литература, нормативната уредба, международните договори и конвенции, които касаят въпросната проблематика. Прави впечатление добрата логическа последователност на изложението, както и изчистения стил, с който авторът поднася своите изследвания и отстоява своите позиции. Не се забелязва некоректно ползване на чужди текстове. Отразените мненията и становищата на други автори писали по темата, са цитирани коректно.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Многопластовият характер на дисертационното изследване е съпроводен от редица обосновани от автора изводи и заключения, които могат да се възприемат като научни и научно-приложни резултати. Изведените собствени определения за част от категориите обект на дисертационното изследване, в резултат анализ на цитирани чужди възприятия и постановки от нормативната уредба, също могат да бъдат възприети като научни резултати. Като резултати от научен и научно-приложен характер могат да бъдат открити и:

- *Анализът на отражението, което имат възприятиите, в първа глава, от автора като основни фактори, от глобално и национално естество, върху работната сила и нейната трудова реализация.*

- *Изведените, във втора глава, елементи на организацията на трудовата дейност.*
- *Очертаните, в четвърта глава, предизвикателства, в теоретичен и практически план, свързани с условията на труд, които според автора ще бъдат актуални в близкото бъдеще, а именно:*
 - *необходимостта от разширяване обхвата и съдържанието на понятието „условия на труд“;*
 - *промените в условията на труд, които се очаква да бъдат предизвикани от „Четвъртата индустриална революция“ (Индустрия 4.0) и от Европейския стълб на социалните права.*
- *Дискутираните, в глава пета, възможности за подобряване организацията на трудовата дейност, посредством развитие и усъвършенстване на индустриалните отношения в нашата страна.*
- *Представените, в глава пета, резултати от проведеното от автора анкетно проучване, въпреки малкия брой на зададените въпроси и ограничения брой на участниците в анкетата.*

Използваните методи при разработването на дисертационен труд са приложени правилно. В изследването са приети ограничителни условия, посочени в увода, които приемам за уместни, с оглед поставената цел и формулираната теза.

Авторът е постигнал целта и е изпълнил поставените в увода задачи. В резултат на това, считам че формулираната от него теза е доказана.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам напълно посочените от автора приноси моменти от теоретикометодологичен и научнопрактичен характер.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът е представил 6 публикации, свързани с темата на дисертационния труд, от които 1 монография, 4 статии и 1 доклад. Всички те и особено монографичният труд са изцяло в предметната област на дисертационния труд и отразяват постигнатите резултати в него.

Както вече беше отбелязано, представеният за рецензиране дисертационен труд е резултат на дългогодишни изследвания на автора по проблемите на труда и организацията на трудовата дейност. Затова може да се възприеме и че голяма част от останалите публикации и изследвания на автора, които не са посочени като пряко свързани с дисертационния труд, засягат част от проблемите разгледани в него. Доцент Евгениев е разпознаваем в научните среди като изследовател, занимаващ се най-вече с проблемите на труда и трудовата дейност. Неговите разработки са познати, а постигнатите в тях резултати са получили достатъчно добро отражение в специализираните научни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертационния труд. В него са представени всички основни изводи и заключения, до които авторът достига в пълния текст на разработката.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

След обстойно запознаване с изложението на предоставения ми дисертационен труд, не намирам съществени пропуски или погрешни

твърдения на автора. Забелязаните от мен пропуски са по-скоро от технически характер:

1. Точка 2 на глава първа съдържа само една таблица, която можеше да бъде изведена като приложение, а видовете трудова дейност да бъдат синтезирано описани в първа точка на главата.

2. Допусната е очевидна грешка при посочената от автора дата на приемане от Икономическия и социален съвет на Република България на становище по темата за „Европейския стълб за социалните права и ролята на организираното гражданско общество“. Няма как, посочената на с. 128 година на приемане на становището (2008 г.) да предшества със седем години идеята на Председателя на Европейската комисия за разработване на „Стълб за социалните права“.

3. Точка четвърта на глава пета, в която се очертават основните направления за бъдещото развитие и усъвършенстване на индустриалните отношения в България, е поместена само в една стандартна страница. Според мен удачно би било трите изведени от автора направления да бъдат представени като заключение на съответната глава на дисертацията, а не като отделна точка от нея.

4. Използваната от автора статистическа информация, при анализа на демографската среда и макроикономическите тенденции е за периода 2008-2015 година.

Във връзка с горната констатация единствения ми въпрос към автора е:

1. Запазват ли своята посока на развитие, изследваните в гл. 6 демографски и макроикономически показатели и през следващите години (след 2015 г.) и какво е тяхното влияние върху перспективите

за развитие на трудовата дейност и нейната организация в нашата страна?

Позволявам си да препоръчам на автора, в бъдеща разработка, да разшири броя на въпросите и обхвата на анкетиранията лица, в представеното анкетно проучване, с което резултатите и заключенията от него да придобият по-категоричен вид.

8. Заключение

Забелязаните слабости не намаляват достойнствата на дисертационния труд, който има завършен вид и добра логическа последователност. Установяват се достатъчно приноси моменти и оригинални идеи на автора. Ползваните литературни източници са цитирани правилно и коректно. Всичко това ми дава основание да изкажа своето **положително становище**, относно качествата на представения дисертационен труд на тема „Организация на трудовата дейност“ и да дам своя глас „**ЗА**“ присъждане на научна степен „доктор на науките“ по научна специалност „Икономика и организация на труда“ на Евгени Георгиев Евгениев.

10.05.2019 г.

Гр. Свищов

Рецензент

(Доц. д-р Румен Ерусалимов)

PROGRESS

From: Assoc. Prof. Dr. Rumen Georgiev Jerusalem;

SA "D. A. Tsenov "- Svishtov, Department of Insurance and Social Affairs; Scientific specialty: "Finance, Money Circulation, Credit and Insurance"

Concerning: dissertation work for awarding a degree "Doctor of Sciences" under the specialty "Economics and Labor Organization" at UNWE.

Author of the dissertation: Evgeni Georgiev Evgeniev

Associate Professor, Doctor of Economics UNWE

Thesis theme: "Organization of the Labor Activity"

Reason for submitting the review: participation in the scientific jury for the protection of the thesis according to Order No. 866 / 05.04.2019 of the Rector of the University of National and World Economy.

1. Information for the dissertant

The dissertant presented for his thesis his dissertation at the Department of Human Resources and Social Protection at the Faculty of Economics of the University of National and World Economy under Art.39 of the PWSRADB. The disclosure of the procedure for the protection of the dissertation was carried out on the basis of: decisions of the Council of Ministers (Protocol No. 4 / 22.03.2019) and of the FS (Protocol № 3 / 02.04.2019)

Assoc. Prof. Evgeni Georgiev Evgeniev was born on October 29, 1960. He graduated from the University of National and World Economy at the

University of National and World Economy in 1982. He completed his Master's Degree in Economics and Labor Organization. Successfully defended the dissertation and acquired the NSA "doctor" in 1989. Since March 2009 he has been a regular associate professor at the Department of Human Resources and Social Protection at the University of National and World Economy.

Besides Academic Position Associate, Evgeni Evgeniev is currently Chairman of the Management Board of Personnel Holding AD, Sofia 1618 and Chairman of the Board of Directors of "Nicolaan BT Holding" AD. During his working career he held management positions at Bulgartabac Holding AD and UBB AD. He has worked for: the Ministry of Labor and Social Policy; Ministry of Economy and Planning; Ministry of Energy Resources; The Ministry of Metallurgy; The Committee on Labor and Social Affairs.

2. General characteristic of the presented dissertation thesis

The dissertation thesis entitled "Work organization", presented for review, consists of 183 pages main text, structured in introduction, six chapters and conclusion. There is a bibliography with literary sources, numbering 76 positions in Cyrillic and Latin alphabet. The dissertation also contains four applications. The study is illustrated with 26 tables and 14 figures.

In general, the dissertation is well structured and follows the logical sequence of the presentation. However, there is some discrepancy in volume in some of the chapters of the chapters. For example, item 4 of Ch. 5 is a volume of only one page.

The timeliness of the topic stems from the fact that work is at the heart of people's development and prosperity. It is well grounded in the introduction of the dissertation, where it is defined: the thesis; the purpose; object and subject of the study. The achievement of the main goal and the proving of the thesis formulated by the author is through the solution of the six tasks presented in the introduction, developed in six separate chapters of the dissertation thesis.

The first chapter introduces the problem, while providing a good theoretical justification of some of the categories that are the subject of the dissertation

study. The focus is on the general and the different between the terms "labor" and "work activity". The author argues arguably that labor activity should be perceived as a concept of self-importance, but within the economic category of labor.

In this chapter, the author deals with the literature about the influence of: the globalization of the world economy; the collapse of socialism, and the changes in capitalism over labor, respectively, on the incomes of the working people. The opinion is that the "transition" in our country will come to an end when the economy becomes competitive and where labor productivity and living standards in Bulgaria reach the average for the countries of the European Community.

Chapter Two examines, theoretically, the role and content of the organization of work activity. Its basic principles (general and specific) are generalized and systematized. The chapter gives its own definition of the concept of "enterprise" and defines the elements of the organization of labor activity. The author comes to the conclusion that there are two sides to the organizational activity. One fills the content of the specialized work in its individual parts and the other is related to the content of the work of coordinating the organizational decisions between them.

In the third chapter the research continues with clarification of the essence and content of the labor process in relation to the organization of the work activity. In it, the author discusses the suitability of the existing specialized literature, the methodological and normative basis for organizing the work activity, in view of the changes in the structure of the enterprises in the country.

The fourth chapter is devoted to working conditions as a key factor in achieving an effective work organization. On the basis of the perceptions adopted in the specialized literature, a self-definition (p.104) is defined by which the author defines the term "working conditions". The chapter discusses the development of working conditions over time. This process is divided into three stages, covering the period from the liberation of the country to the present day. It has demonstrated excellent knowledge of the facts and developments in Bulgaria, improvements in working conditions, which occurred in the process of general

changes. A special place is dedicated to ensuring healthy and safe working conditions and the related protection of life, health and working capacity of people. Here the author criticizes some provisions in the Health and Safety at Work Act.

The fifth chapter looks at the social partnership in the context of the term "industrial relations". The author concludes that industrial relations lead to seeking and achieving a consensual balance between the economic and social interests of the individual actors (state, employers, trade unions). After a brief review of the legal framework (the Labor Code and the Law on Settlement of Collective Labor Disputes) it is concluded that modern industrial relations in Bulgaria have a well-established legal basis, but some negative trends in their development are still noticed. The author presents these trends in 4 separate strands, particularly with regard to: the level at which the social dialogue takes place; the constantly changing national representation criteria; the absence of large groups (pensioners, soldiers, policemen) in the social dialogue; the inequality between the different actors involved.

The chapter presents the results of a survey conducted with 5 questions answered by 124 persons working in 14 enterprises.

Chapter Six is devoted to the problems and challenges faced by the future development of work and its organization in our country. The problems are seen in four main directions related to: the demographic situation in the country; trends in the labor market development; the number and dynamics of enterprises; economic growth and related productivity and labor income.

The challenges related to the problems outlined, according to the author, are: achieving, despite the demographic crisis, higher rates of economic growth; balancing the labor market; raising labor income.

Underestimating the organization of work activity as one of the means to increase labor productivity is a problem that the author emphasizes. In Chapter Six, the most striking is the thesis that it is necessary to adapt scientific research in the field of the organization of labor activity to the contemporary conditions in which micro, small and medium-sized enterprises predominate in Bulgaria.

The dissertation thesis presented for review is the result of long-term research of the author on the problems of labor and the organization of labor activity. This is clearly demonstrated in the demonstrated high level of knowledge of the specialized literature, the legal framework, the international treaties and conventions that concern the issues in question. It impresses the good logical consistency of the exhibition, as well as the clearer style with which the author presents his research and defends his positions. There is no unrecognizable use of foreign texts. Reflected opinions and opinions of other authors writing on the subject are quoted correctly.

3. Evaluation of the scientific and applied results obtained

The multilayered nature of the dissertation study is accompanied by a number of conclusions and conclusions based on the author, which can be seen as scientific and applied research results. Defined own definitions for part of the categories subject to dissertation research, resulting in an analysis of cited foreign perceptions and regulations, can also be accepted as scientific results. As results of scientific and scientific-applied character can be highlighted also:

- The analysis of the impact that the authors perceive in the first chapter as major factors, of a global and national nature, on the workforce and its labor realization.
- The elements of the organization of the work activity, presented in the second chapter.
- The challenges, outlined in the fourth chapter, in theoretical and practical terms related to the working conditions, which according to the author will be relevant in the near future, namely:
 - the need to broaden the scope and content of the term "working conditions";
 - the changes in working conditions expected to be caused by the "Fourth Industrial Revolution" (Industry 4.0) and the European Social Rights Pillar.

- The opportunities discussed in chapter five for improving the organization of labor activities through the development and improvement of the industrial relations in our country.
- The results of the survey conducted by the author, presented in chapter five, despite the small number of questions asked and the limited number of participants in the survey.

The methods used in the dissertation are correctly applied. In the study, the restrictive conditions set out in the introduction which I consider to be relevant in the light of the objective set and the formulated thesis have been adopted.

The author has achieved the goal and has performed the tasks set out in the introduction. As a result, I believe that the thesis he has formulated is proven.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

I accept the contributions of the theoretical and methodological and scientific-practical significance given by the author.

5. Assessment of the dissertation publications

The author has presented 6 publications related to the topic of dissertation, of which 1 monograph, 4 articles and 1 report. All of them, especially the monographic work, are entirely in the subject of the dissertation work and reflect the achieved results in it.

As already noted, the dissertation thesis presented for review is a result of many years of research on the problems of labor and the organization of work. Therefore, it can be assumed that many of the other publications and research of the author, which are not mentioned as directly related to the dissertation, concern some of the problems discussed in the dissertation. Associate Professor Evgeniev is recognizable in the scientific circles as a researcher dealing mostly with the problems of labor and labor. His work has been known and the results

achieved in him have gained enough reflection in specialized scientific publications.

6. Autorefer rating

The abstract reflects exactly the content of the dissertation work. It presents all the main conclusions and conclusions that the author reaches in the full text of the paper.

7. Critical remarks, recommendations and questions

After a thorough acquaintance with the presentation of my dissertation, I find no significant omissions or misconceptions of the author. The shortcomings I have noted are of a more technical nature:

1. Point 2 of Chapter One contains only one table that could be used as an appendix and the types of work activity synthesized in the first paragraph of the chapter.
2. A clear mistake was made on the date of the adoption by the Economic and Social Council of the Republic of Bulgaria of an opinion on the European Pillar on Social Rights and the Role of Organized Civil Society. There is no way that the idea of the President of the European Commission to develop a "Social Rights Pillar" is to precede for seven years the one mentioned in the 128th year of adoption of the opinion (2008).
3. The fourth point of chapter five, which outlines the main directions for the future development and improvement of the industrial relations in Bulgaria, is contained in only one standard page. In my opinion, it would be appropriate to present the three subordinates as the conclusion of the respective chapter of the dissertation and not as a separate point.
4. The statistical information used by the author in the analysis of the demographic environment and the macroeconomic trends is for the period 2008-2015.

In connection with the above statement, my only question to the author is:

1. Do they maintain their direction of development, those surveyed in Ch. 6 demographic and macroeconomic indicators and in the years to come (after 2015) and what is their impact on the prospects for the development of labor activity and its organization in our country?

I would like to recommend to the author, in a future development, to broaden the number of questions and the scope of the respondents in the submitted survey, which would bring the results and conclusions from it more categorical.

8. Conclusion

The observed weaknesses do not diminish the merits of the dissertation, which has a finished look and a good logical sequence. There are enough contributing moments and original ideas to the author. The literary sources used are quoted correctly and correctly. All this gives me the opportunity to express my positive opinion on the qualities of the presented thesis on "Organization of Labor Activity" and to give my vote "award" awarding a Ph.D. of Sciences to the scientific specialty "Economics and Organization of labor "by Evgeni Georgiev Evgeniev.

10.05.2019

Reviewer

Ch. Svishtov

(Assoc. Prof. Dr. Rumen Jerusalem)